

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

MAJA STRNIŠČAK
DIPLOMSKI RAD

ASISTENT U NASTAVI

Čakovec, veljača 2016.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
Čakovec

PREDMET: Psihologija učenja i poučavanja

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Maja Strnišćak

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Asistent u nastavi

MENTOR: prof. dr. sc. Andreja Brajša – Žganec

SUMENTOR: dr.sc. Tea Pahić

Čakovec, veljača 2016.

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
SUMMARY	2
1. UVOD	3
1.1. ULOGA OKOLINSKIH FAKTORA U KOGNITIVNOM RAZVOJU	3
1.2. ASISTENT U NASTAVI	9
1.3. ZAKON O ODGOJU I OBRAZOVANJU U OSNOVNOJ I SREDNJOJ ŠKOLI	11
1.4. NASTAVNI PLAN I PROGRAM ZA OSNOVNU ŠKOLU.....	12
1.5. PRAVILNIK O OSNOVNOŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU	15
1.6. DUŽNOSTI ASISTENTA.....	1948
2. CILJ ISTRAŽIVANJA	2019
2.1. HIPOTEZE	20
3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	2120
3.1. UZORAK ISPITANIKA.....	2120
3.2. POSTUPAK.....	2120
4. REZULTATI I RASPRAVA	21
5. ZAKLJUČAK.....	3635
6. LITERATURA	3837
6. PRILOZI	4140
6.1. PITANJA KORIŠTENA U ANKETI.....	4140
7. AUTOBIOGRAFSKA BILJEŠKA.....	4645
8. IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	4746
9. IZJAVA ZA JAVNU OBRANU RADA	4847

SAŽETAK

Tko su zapravo asistenti u nastavi i koja je njihova uloga u obrazovanju djece s poteškoćama u razvoju, te koje sve uvjete moraju ispunjavati kako bi uopće postali asistenti u nastavi, samo su neka od pitanja na koja se pokušava odgovoriti u ovom radu. Pomoću anketnog istraživanja ispitivalo se kako asistenti doživljavaju svoju ulogu i svoj rad s djecom s teškoćama u razvoju. Istraživanjem se nastojao dobiti uvid u razinu obrazovanja asistenata, vrstu poteškoće djeteta kojem pomažu, njihovu procjenu koliko im je edukacija za asistenta pomogla u dosadašnjem radu, te informaciju o tome jesu li prije početka rada bili upoznati sa specifičnošću djeteta kojem će pomagati u nastavi.

Također asistenti su odgovarali na pitanja vezana uz suradnju s roditeljima i učiteljima djeteta te s problemima s kojima su se susretali u svojem radu s djetetom.

Istraživanje je provedeno na uzorku od 14 ispitanika, odnosno asistenata u nastavi, u 3 osnovne škole na području gradova Varaždina i Čakovca. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da su asistenti u nastavi uglavnom mlade i, u većem dijelu, visokoobrazovane osobe. Također, većina je asistenata prije početka rada s djetetom znala kakvu vrstu teškoće ima dijete s kojim će raditi, edukaciju za asistente procjenjuju korisnom, a kao neke od teškoća navode nedostatak stručne literature i grupa podrške u kojima bi izmjenjivali iskustva s drugim asistentima .

Ključne riječi: asistent u nastavi, djeca s teškoćama u razvoju

SUMMARY

Who are, actually, teaching assistants, what is their role in the education of the children with disabilities and what requirements should they fulfill in order to become teaching assistants? Those are some of the questions which this study tries to answer. Research about assistants' perception of their role and their work with children with disabilities was made by conducting a survey. The study sought to gain insight into the education level of assistants, type of difficulty of the child who they are helping, their estimation of how much was their assistance helpful and information on whether, prior to the start of work, they were aware of the specificity of the child who would they help in the classroom.

Assistants also answered the questions related to the cooperation with child's teachers and parents and questions related to the problems they have encountered during their work with the child.

The study was conducted on a sample of 14 respondents, or teaching assistants, in 3 primary schools in Varaždin and Čakovec. Results of the study show that teaching assistants are mostly young and highly educated people. Furthermore, most of the assistants knew, prior to beginning of work with the child, what kind of disability the child has. They evaluate assistant's education as useful and, as some of the experienced difficulties, they state the lack of professional literature and support groups in which they would exchange experiences with other assistants.

Keywords: teaching assistant, children with disabilities

1. UVOD

1.1. ULOGA OKOLINSKIH FAKTORA U KOGNITIVNOM RAZVOJU

Većina učitelja nebrojeno si je puta postavila pitanje kako da budu dobri učitelji i kako da što bolje upoznaju svoje učenike i da ih zainteresiraju za nastavne sadržaje. Zadaci rada svakog učitelja su mnogobrojni, od upotreba stručnog znanja preko planiranja, organiziranja i rukovođenja pa sve do kontrole procesa obrazovanja. Također je bitno kako i na koji način pomoći učenicima u stjecanju znanja. Ovdje, nažalost, akademsko obrazovanje nije od velike pomoći ukoliko osoba nema dobre komunikacijske i konceptualne vještine. Komunikacijske vještine se odnose na bolje razumijevanje samih učenika i na njihovu motivaciju, dok se konceptualne vještine odnose na uočavanje problema, donošenje odluka, pronalazak rješenja i naravno na samo vrednovanje tih rješenja. Zato je vrlo bitno poznavanje psihologije odgoja i obrazovanja u kojoj se objedinjuju psihologija obrazovanja i razvojna psihologija (Vizek-Vidović i sur., 2003).

Psihologija obrazovanja je zapravo grana psihologije, to jest psihologijska disciplina, koja proučava i istražuje psihološku stranu procesa odgoja i obrazovanja. Dijeli se na psihologiju učenja, te psihologiju poučavanja (Vizek-Vidović i sur., 2003). Suvremena psihologija obrazovanja, zasnovana je na znanstveno utemeljenim činjenicama koje imaju svrhu poboljšati kvalitetu obrazovnog sustava i rada nastavnika. Neizmjerno je važno i potrebno da se svim sudionicima obrazovnog procesa osigura adekvatna pomoć, posebno onda kada su u proces nastave uključena i djeca s teškoćama u razvoju. U narednom dijelu osvrnut ćemo se na pojam djeca s teškoćama u razvoju, odnosno raščlanit ćemo taj pojam na više dijelova, a to su razvoj, što sve utječe na razvoj djece, te tko su djeca s teškoćama u razvoju.

Što je to razvoj?

Razvoj su sve pravilne i progresivne promjene neurofizioloških struktura, emocionalnih i kognitivnih procesa, što u konačnici oblikuje i utječe na naše ponašanje. Razvoj čovjeka počiva na četiri pretpostavke, a to su (Berk, 2007):

- a) PRETPOSTAVKA 1: razvoj je cjeloživotni proces - unutar svakog razvojnog razdoblja, događaju se promjene u tjelesnom, kognitivnom (spoznajnom), te

socijalnom području. Ta tri područja nisu međusobno odvojena, već se poklapaju i u međusobnoj su interakciji. Iako svako razdoblje ima svoj određen „program rada“ i donosi neke svoje zahtjeve i mogućnosti koji su karakteristični za sve pojedince, način i izazovi s kojima se pojedinci suočavaju i prilagođavaju razlikuju se u velikoj mjeri i po vrsti i po vremenu pojavljivanja.

- b) PRETPOSTAVKA 2: razvoj je višedimenzionalan i višesmjern – prilagodbe i izazovi su pod utjecajem složene mješavine bioloških, psiholoških i socijalnih čimbenika, dakle razvoj nije samo ograničen na poboljšanja, već je odgovoran i za poboljšanja i za slabljenja. Isto tako razvojne promjene su višesmjerne i unutar istog područja razvoja.
- c) PRETPOSTAVKA 3: razvoj je vrlo plastičan (oblikuje se u skladu s mogućnostima i aktivnostima) – plastičnost se razlikuje od pojedinca do pojedinca, jer je svatko od nas izložen raznolikim životnim okolnostima, te se neki od nas lakše privikavaju na promjenjive životne uvjete od drugih.
- d) PRETPOSTAVKA 4: razvoj je uklopljen u višestruke kontekste – utjecaji na razvoj mogu se organizirati u tri kategorije. Prva kategorija odnosi se na utjecaje povezane s dobi. Ovdje se radi o događajima koji su čvrsto vezani uz dob te se njihovo pojavljivanje i trajanje može točno predvidjeti. Takve promjene, odnosno događaji, značajni su u djetinjstvu i adolescenciji, kada su biološke promjene vrlo brze. Druga kategorija odnosi se na utjecaje povezane s povijesnim događajima. Epidemije, ratovi, ekonomske krize, i tako dalje utjecali su na to da su ljudi rođeni u približno isto vrijeme, međusobno slični na načine koji ih čine različitim od ljudi rođenih u neko drugo vrijeme. Treća kategorija odnosi se na nenormativne utjecaje. Normativno znači tipično ili prosječno, dok se nenormativni utjecaji odnose na događaje koji nisu ujednačeni, jer ih doživljava samo jedan pojedinac ili svega nekoliko ljudi i ne događaju se prema nekom predvidljivom rasporedu.

Faktori koji utječu na dječji razvoj

Ove pretpostavke vrijede općenito za razvoj svakog čovjeka, no u ljudskom razvoju, to jest u razvoju djece isto tako važni su i biološki, psihološki i socijalni faktori. Mnoge teorije koje se bave dječjim razvojem, razlikuju se upravo po tome kojem od

tih faktora pridaju veću važnost. No, sve te teorije, slažu se da su u razvoju djeteta podjednako bitne i predispozicije koje su nam određene naslijeđem i samostalna aktivnost pojedinca i interakcija s okolinom (Miljević-Ridički, 2015).

Kada se govori o faktorima koji se tiču kognitivnog razvoja, kao što su nasljeđe-okolina i učenje-razvoj, dolazimo do 3 vrste faktora koji determiniraju kognitivni razvoj (Miljević-Ridički, 2015):

- a) biološki faktori- organski (neurofiziološki) i genetički
- b) okolinski faktori- fizička okolina, socijalna okolina, kultura
- c) aktivnost pojedinca- interaktivnost (uspostavljanje ravnoteže između pojedinca i okoline) i intraaktivnost (uspostavljanje ravnoteže unutar pojedinca).

Suvremena istraživanja upućuju na to da nasljeđe i okolina doprinose individualnim razlikama u inteligenciji, što znači da nepovoljne okolnosti u kojima dijete raste mogu djelovati jače od djetetovih naslijeđem određenih dispozicija (Vizek Vidović i sur., 2014).

Interakcija unutar socijalnih konteksta u kojima se dijete nalazi, ima osobito značajnu ulogu za kognitivni razvoj. Ovakav pristup najizraženiji je u teorijama spoznajnog razvoja Lava Vigotskog gdje je glavna nit vodilja ta da je svaki pojedinac sposoban za promjenu (Daniels, 1996).

Sociokulturna teorija kognitivnog razvoja Lava Vigotskog

Kao što se maloprije spomenulo, Lav Vigotski ističe da je u kognitivnom razvoju važan socijalni kontekst kojem pojedinac pripada. Kognitivni razvoj djeteta pospješuje interakcija s pojedincima iz njegove okoline koji su sposobniji, zreliji i znaju više od njega.

Za dječji razvoj najvažnija je interakcija s odraslima jer u početku interakcije neke funkcije kod djeteta još nisu razvijene, ali će im interakcija pomoći da se razviju. Ono što se zapravo događa kod djeteta je to da ono što je počelo kao proces između dviju osoba, završava kao individualna osobina djeteta, odnosno intrapsihička kategorija. Slijedom toga dolazimo do pojma *zone proksimalnog razvoja* ili *područja*

približnog razvoja. Vigotski to definira kao razliku između dječjeg postojećeg stupnja razvoja, koji je određenim samostalnim rješavanjem problema, i višeg stupnja potencijalnog razvoja određenog kroz sposobnost rješavanja problema uz malu pomoć odrasle osobe (Miljević-Ridički, 2015).

Što to zapravo znači? To znači da ostvareni stupanj dječjeg razvoja, to jest ono što djeca u danom trenutku mogu učiniti samostalno, nazivamo stvarnom razvojnom razinom, a ono što bi mogli učiniti uz pomoć roditelja ili zrelijeg vršnjaka nazivamo razinom mogućeg razvoja. Upravo ta razlika između dvije razine je ono što nazivamo zonom ili područjem proksimalnog razvoja (Vasta i sur., 2004).

Socijalna interakcija tijekom ranog djetinjstva preduvjet je za razvoj niza psihičkih funkcija koje su karakteristične za ljudsku vrstu. Kroz interakcije s drugima dijete uči, a razlike između učenja školske i predškolske djece bile su još jedno područje zanimanja Lava Vigotskog. Predškolska djeca uče po svojem osobnom programu, te je njihovo učenje spontano, a školska djeca imaju propisani program i sadržaje koje moraju naučiti, te je njihovo učenje uglavnom reaktivno. Za svako od tih učenja postoji optimalni period i odstupanja u bilo kojem smjeru nisu povoljna za kognitivni razvoj djeteta (Miljević-Ridički, 2015).

Teorija posredovanog iskustva učenja Reuvena Feuersteina

Kao i Vigotskome i Feuersteinu je važno socijalno posredovanje. On je autor teorije strukturalne kognitivne promjenjivosti, a temeljna pretpostavka teorije je da svaki pojedinac ima sposobnost i mogućnost za promjenu, bez obzira na dob ili stanje u kojem se nalazi (Miljević-Ridički, 2015).

Kognitivno funkcioniranje ovisi o podražajima koji dolaze iz okoline, njihovoj učestalosti, različitosti i jačini. Teorija posredovanog iskustva učenja ističe da kvaliteta interakcije posrednika i djeteta djeluje na slijedeće aspekte kognitivnog razvoja (Miljević-Ridički, 2015):

- a) povećanje mogućnosti za promjenu putem neposrednog iskustva
- b) reflektivno razmišljanje
- c) unutarnju reprezentaciju (unutarnje predstavljanje okoline)

- d) djelotvorno ponašanje
- e) samostalno korištenje vanjskih poticaja.

Postoji dvanaest sastavnica posredovanog iskustva učenja, a to su (Miljević-Ridički, 2015):

- a) voljnost- odnosi se na ponašanje s namjerom, odnosno postoji volja da se posreduje, te da se djetetu olakša prijelaz na višu razinu mišljenja i povezivanja;
- b) uzajamnost- dijete mora imati volju za primanjem, da bi učenje uspjelo, mora postojati zajednički trud i interes i posrednika i djeteta (ponekad neke osobine djeteta otežavaju proces uzajamnosti, kao što su fizički nedostaci, poremećaji pažnje te autistično ponašanje, stoga se kod tih problema posrednik mora više truditi da dobije odgovor);
- c) prijelaz na višu razinu (transcendencija)- mora postojati volja da se ode dalje od konkretne situacije i od dječjih neposrednih potreba;
- d) značenje- neke poruke koje dijete prima imaju veću važnost od drugih. Posredovati se može verbalno (tako da objasnimo povezanost sadašnjeg događaja s prošlim iskustvima ili da naglasimo njegovu važnost), te neverbalno (tonom glasa, izrazom lica, pokretima tijela, i tako dalje);
- e) posredovanje osjećaja kompetentnosti- ako se ostvarila pravilna interakcija s djetetom, ono će lakše usvajati znanja o svojoj okolini te će se osjećati kompetentnim;
- f) posredovanje regulacije ponašanja- potrebno je da dijete obraća pažnju na ono što se oko njega događa;
- g) psihološka diferencijacija- roditelj mora omogućiti djetetu da slobodno istražuje i stječe osobna iskustva;
- h) razmjenjivanje- odnosi se na razmjenjivanje podataka, odnosno potrebno je da se znanje dijeli s djetetom jer to pozitivno utječe na njegov intelektualni razvoj;

- i) postavljanje i postizanje ciljeva- ponašanje je usmjereno k nekom cilju, odnosno rješenju nekog problema;
- j) promjena- povratna informacija koju dijete dobiva od posrednika o svojim postignućima, dovodi ga do spoznaje da se mijenja, da postaje sposobnije;
- k) izazov (traženje optimističnih ishoda)- potrebno je poticati dječju znatiželju, te im omogućiti osjećaj sigurnosti, tako da nova situacija za djecu postane izazov, a ne prijetnja;
- l) posredovanje osjećaja pripadnosti- osjećaj pripadnosti daje djetetu osjećaj sigurnosti.

Važno je naglasiti da postoje neke okolnosti koje otežavaju učenje posredovanjem iskustva ili dovode do toga da takvo učenje potpuno izostane. Može se raditi o okolinskim utjecajima, bilo da se radi o kulturalnom diskontinuitetu ili o socijalnom raskolu koji mijenja obiteljski sastav. Isto tako, može se raditi i o karakteristikama samog primatelja, odnosno djeteta se ne uklapa u sliku kakvu okolina očekuje. Dijete može imati neke organske, emocionalne, konstitucijske ili osjetilne poteškoće što može dovesti do usporenog kognitivnog razvoja. Dakle, što je dijete u težem stanju to postoji veća opasnost da ne dobije odgovarajuće posredovanje u učenju (Mintzker, 1994).

Djeca s poteškoćama u razvoju

Učenik s teškoćama u razvoju je učenik čije sposobnosti u međudjelovanju s čimbenicima iz okoline ograničavaju njegovo puno, učinkovito i ravnopravno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu s ostalim učenicima (Narodne novine, 2015).

Učenici s posebni potrebama, prema zakonima Republike Hrvatske, mogu biti uključeni u redovan sustav školovanja, upravo zato suvremena škola, kao i cijela socijalna sredina u kojoj dijete prebiva, trebaju poticati razvoj potencijala djeteta, pa čak i onda kada dijete ima poteškoće u razvoju (Kiš-Glavaš i Fulgosi-Masnjak, 2003).

Osobitosti učenika s poteškoćama u razvoju dolaze do izražaja u dva područja razvoja, a to su (Kiš-Glavaš i Fulgosi-Masnjak, 2003) :

- a) kognitivnom- ovdje se prepoznaju teškoće u procesu učenja, odnosno kod usvajanja školskih sadržaja i socijalno prihvatljivih ponašanja
- b) području adaptivnog ponašanja- teškoće se manifestiraju u primjeni naučenih školskih sadržaja, snalaženja u novim socijalnim sredinama, odnosno u odstupanju u dva ili više područja adaptivnog ponašanja, kao što su briga o sebi, komunikacija, socijalne vještine, samousmjerenje, život u kući i tako dalje.

Razvojne osobitosti djece s poteškoćama u razvoju nerijetko stvaraju značajnije teškoće u integracijskim oblicima školovanja, stoga im je pomoć u savladavanju nastavnih sadržaja prijeko potrebna.

1.2. ASISTENT U NASTAVI

Učitelji, kao provoditelji odgojno-obrazovnog procesa, u dosadašnjoj se praksi ne osjećaju dovoljno kompetentnima za rad s djecom s teškoćama u razvoju, što zbog nedovoljne educiranosti za takav rad, što zbog prevelikog broja ostalih učenika u razredu (Lapat, 2011). Svako dijete od njih traži punu pozornost i posvećenost, te se djeci s posebnim potrebama ne mogu posvetiti na način na koji to oni zaslužuju (Lapat, 2011). Upravo tada uloga asistenta, odnosno, pomoćnika u nastavi dostiže svoj maksimum. Asistent u nastavi zapravo je „oblik“ podrške učenicima s posebnim obrazovnim potrebama (IDEM, 2008). Asistenti u nastavi provode individualan rad s učenicima s teškoćama u razvoju na način da pomažu učeniku u usvajanju odgojno-obrazovnih sadržaja te omogućuju njegovu interakciju s drugim učenicima u razredu i školi općenito (Greenspan i Wieder, 2003). Jednako tako, oni omogućuju sudjelovanje djece s teškoćama u učenju, u svim aspektima nastavnih sadržaja. Svaki asistent u nastavi izravno je prisutan u nastavnom procesu, te pruža podršku, ne samo djetetu s kojim radi nego i ostalim dionicima nastavnog procesa. Naime, asistent pruža podršku učitelju i drugim suradnicima kada se radi o kreiranju ciljeva, zajedničkoj izradi individualnog plana rada s učenikom, realizaciji toga plana direktnim radom s učenikom, povratnoj informaciji i slično. Nadalje, on pruža podršku i kurikulumu jer omogućuje provedbu nastavnog sadržaja u skladu sa sposobnostima učenika, te školi jer sudjeluje u radu tima, u životu škole i u poznavanju pravila u školi (IDEM, 2008).

Asistent u nastavi ima ulogu i svojevrsnog modela, ali i mentora djetetu s kojim radi, kao i svoj ostaloj djeci u razredu. Zato je bitno da osoba koja se prijavljuje za asistenta u nastavi ima razvijene čitalačke, matematičke i pravopisne vještine. Bitne su i dobre komunikacijske sposobnosti, kako bi se mogao što bolje sporazumjeti s kolegama, ali i s učenikom koji mu je povjeren na brigu, a sve u svrhu što boljeg razumijevanja djetetovih potreba (TES, 2015).

Iako Pravilnik o pomoćnicima u nastavi, odnosno asistentima, nije donesen, u Nacrtu pravilnika o pomoćnicima u nastavi (2014) je predloženo da pomoćnik u nastavi može biti svaka osoba sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem, koja prođe edukaciju za pomoćnika u nastavi. No, s obzirom na zadaće koje mora obavljati i pomoć koju pruža učeniku s teškoćama u razvoju, bilo bi dobro da je asistent u nastavi student apsolvent Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, Učiteljskog fakulteta, drugih fakulteta, psiholozi, pedagozi, kao i nezaposleni učitelji, psiholozi, pedagozi i tako dalje (IDEM, 2008).

Da bi neka osoba mogla postati asistent u nastavi mora proći kroz tri koraka izbora najpogodnijih kandidata, a to su (prema IDEM, 2008):

INTERVJU I SELEKCIJA KANDIDATA	Provodi ih Mobilni stručni tim, ali na način da vodi brigu o osobinama ličnosti, ali i o razini osposobljenosti istih.
EDUKACIJA	Provodi se u tri koraka, a to su: osnovna edukacija o djeci s posebnim obrazovnim potrebama koju provode stručnjaci Mobilnog stručnog tima, odnosno stručnjaci s područja edukacijske rehabilitacije; grupna supervizija asistenata; te upućivanje na stručnu literaturu vezanu uz rad asistenata u nastavi.
RAD U RAZREDU	Asistent se upoznaje s kolektivom škole i učenicima u razredu i provodi se nastava na kojoj sudjeluje učitelj uz nazočnost člana Mobilnog stručnog tima te koordinatora za asistente škole

1.3. ZAKON O ODGOJU I OBRAZOVANJU U OSNOVNOJ I SREDNJOJ ŠKOLI

Javne ustanove koje su zadužene za provođenje djelatnosti odgoja i obrazovanja su osnovna i srednja škola, učenički domovi te druge javne ustanove (Zakon, 2014). Sve te javne ustanove dužne su osigurati sustavan način poučavanja učenika, poticati i unapređivati njihov intelektualni, tjelesni, društveni, moralni i duhovni razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima. Isto tako škola je dužna osigurati učenicima stjecanje temeljnih i stručnih kompetencija te ih osposobiti za cjeloživotno učenje, kako bi bili adekvatno osposobljeni za život i rad u promjenjivom društvu koje se orijentira prema zahtjevima tržišnog gospodarstva, suvremene tehnologije i znanstvenih spoznaja i dostignuća.

Osnovno školovanje je, prema zakonu Republike Hrvatske, obavezno za sve te se mora temeljiti na jednakosti obrazovnih prilika za sve učenike prema njihovim sposobnostima. Osnovno školovanje traje osam godina, u pravilu od šeste do petnaeste godine života, i tu se provode redoviti i posebni programi, te se omogućuje učeniku stjecanje znanja i sposobnosti za nastavak obrazovanja. Isto tako, škola može, uz suglasnost Ministarstva, ustrojiti poseban razredni odjel za djecu s teškoćama, radi izvođenja posebnog programa. Ono što se ovim zakonom želi istaknuti je to da ne postoji prosječni učenik, već da je svaki učenik individua kojoj treba pružiti priliku da se razvija i osnažuje u intelektualnom smislu, kako bi na taj način mogla kreirati svoju budućnost na tržištu rada (Zakon, 2014).

1.4. NASTAVNI PLAN I PROGRAM ZA OSNOVNU ŠKOLU

Posvećivanje jednake pozornosti svakom učeniku zahtijeva poprilično velike napore od strane učitelja, posebno kada u svojem razrednom odjeljenju ima jednog ili više učenika s posebnim potrebama. Učenici s posebnim potrebama su učenici s teškoćama u razvoju, te daroviti učenici kojima također treba posvetiti posebnu pozornost, ali zbog teme rada bazirali smo se samo na učenike s teškoćama u razvoju (Nastavni plan i program, 2013). Učenici s teškoćama u razvoju u nastavni se proces mogu integrirati na dva načina, u obliku potpune ili djelomične integracije (Nastavni plan i program, 2013).

Potpuna integracija podrazumijeva uključenost učenika s teškoćama u razvoju u razredni odjel, izradbu i primjenu posebno prilagođenih programa za učenika s teškoćom ili teškoćama u razvoju, kojega kreira učitelj u suradnji s defektologom i drugim stručnim suradnicima (Nastavni plan i program, 2013). Može se provoditi na dva načina:

- a) po redovitom programu uz individualizaciju
- b) po prilagođenom programu.

Prilagođeni program, kao jedan od pristupa rada s učenicima s teškoćama u razvoju prvenstveno se odnosi na smanjivanje intenziteta i ekstenziteta kod izbora nastavnih sadržaja (Zebec i Horvat, 2008). Prilagođeni program treba razlikovati od

individualiziranog programa, čije su glavne odrednice navedene niže u tekstu. Individualizirani program odnosi se na prilagodbu nastavnih sadržaja poteškoći učenika. Dakle, učenik s teškoćama u razvoju, nastavu svladava po redovnom programu kao i njegovi vršnjaci, no recimo učeniku s dijagnosticiranom disleksijom, dopušta se odgovaranje samo usmeno (IDEM, 2007). Isto tako predlaže se i to, da se kod rada s učenicima s teškoćama u razvoju izbjegava frontalni rad, a da se naglasak stavi na individualizirani pristup u radu i na individualni oblik rada (Mustać i Vicić, 1996).

Individualiziran pristup rada ne odnosi se na sadržajnu prilagodbu, već na prilagodbu načina rada i zahtjeva prema učeniku. Postoje redovni i prilagođeni program uz individualizirani pristup (Nacrt pravilnika o školovanju djece s teškoćama u razvoju, 2013). Redovni program uz individualizirani pristup određuje se učenicima koji s obzirom na vrstu i stupanj teškoće mogu svladavati redoviti nastavni plan i program bez sadržajnog ograničavanja, ali im je zbog specifičnosti u funkcioniranju potreban individualizirani pristup u radu. S druge strane, prilagođeni program uz individualizirani pristup određuje se učenicima koji s obzirom na vrstu i stupanj teškoće ne mogu svladavati redoviti nastavni plan i program bez sadržajnog ograničavanja te im je zbog specifičnosti u funkcioniranju potreban individualizirani pristup u radu i sadržajna prilagodba. Dakle, uz pomoć prilagođenog programa i individualiziranog pristupa, osiguravamo napredovanje djece s teškoćama u razvoju u zajedništvu s vršnjacima. Naravno, sa samim programima školovanja učenika s teškoćama u razvoju, ponajprije treba upoznati djetetove roditelje, odnosno skrbnike.

Djelomična integracija provodi se na dva načina (Hrvatski pedagoško-književni zbor, 2015):

- a) redoviti razredni odjeli – predmeti iz područja kultura
- b) posebni razredni odjeli – obrazovni predmeti po posebnom programu.

Dakle, to pojednostavljeno znači da djelomična integracija podrazumijeva uključivanje učenika s lakšom mentalnom retardacijom u razredno odjeljenje koje radi po Nastavnom planu i programu za osnovnu školu. No, taj učenik, zbog težine i obujma nastavnog sadržaja, dio programa svladava po Okvirnom nastavnom planu i

programu za učenike s teškoćama u razvoju, kojega vrlo često realizira defektolog u posebnom razrednom odjelu (Nastavni plan i program, 2013).

U odgojno-obrazovnom radu s učenicima s teškoćama u razvoju, pozornost se ponajprije treba usmjeravati na sposobnosti i potrebe učenika, osiguravanje dodatne podrške primjenom rehabilitacijskih programa, uključivanjem osposobljenih asistenata u nastavi i slično. Iz tog je razloga potrebno sustavno stručno usavršavanje učitelja i stručnih suradnika jer u procesu školovanja učenika s teškoćama u razvoju dolazi i do razvijanja i mijenjanja samih učitelja, a upravo kurikulum podrazumijeva različitosti i usmjeren je na djetetov cjelokupan razvoj (Bruner, 2000). Stručnim usavršavanjem osigurava se potrebna razina osposobljenosti za rad s učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, a u to ubrajamo prepoznavanje posebnosti djeteta, izbor najprikladnijih pedagoško-psiholoških i didaktičko-metodičkih pristupa i oblika rada do vrednovanja napredovanja i uspješnosti (Nastavni plan i program, 2013).

Kao što se ranije navodi, u radu s učenicima s teškoćama u razvoju u redovnom obrazovanju težište se stavlja na izradu posebnih odgojno-obrazovnih i nastavnih programa. Takav posebno izrađen program pretpostavlja individualizirani rad, praćenje i vrednovanje napredovanja učenika, savjetovanje sa stručnim suradnicima, te naravno stalnu suradnju s roditeljima, odnosno skrbnicima (Nastavni plan i program, 2013). Izrada individualiziranog programa, temelji se na procjeni sposobnosti, interesa i potreba učenika, te na procjeni područja koja treba razvijati kod učenika s posebnim potrebama (Nastavni plan i program, 2013).

Etape izrade individualiziranog programa su:

- a) Etapa 1: inicijalna procjena
- b) Etapa 2: određivanje nastavnih predmeta i sadržaja
- c) Etapa 3: razine usvajanja sadržaja
- d) Etapa 4: kratkoročni i dugoročni ciljevi i zadaci
- e) Etapa 5: izbor metodičkih postupaka, sredstava i pomagala
- f) Etapa 6: praćenje i ocjenjivanje postignuća učenika.

Osim posebno izrađenog programa, koji su navedeni gore, škole također mogu predviđati mogućnost uvođenja novih, alternativnih oblika rada s učenicima s teškoćama u razvoju, koji obogaćuju postojeće nastavne planove i programe, a jedan od takvih oblika je i takozvana „Bonus nastava“.

„Bonus nastava“ je jedna od alternativnih oblika rada s učenicima s teškoćama u razvoju, a predstavlja svojevrsnu ponudu zamjenskih aktivnosti za one predmete koji zahtijevaju više kognitivne razine, a za učenika s teškoćama predstavljaju nedostižan cilj. S ovakvim oblikom rada sprječava se upućivanje djece u specijalizirane ustanove, a samim time i izdvajanje djece iz bliske sredine (Nastavni plan i program, 2013).

Uloga asistenta u nastavi, u ovakvim slučajevima, dolazi do punog izražaja, jer je njegova uloga da olakša integraciju učenika s teškoćama u razvoju, kako bi mu pomogao u ostvarivanju onih školskih ciljeva koji su u mogućnostima djeteta kojem pomažu.

1.5. PRAVILNIK O OSNOVNOŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

U djecu s teškoćama u razvoju ubrajaju se djeca koja imaju snižene intelektualne sposobnosti, autistična djeca, slijepa i slabovidna, gluha i nagluha djeca, djeca s poremećajem govora, glasa i jezika, djeca s motoričkim poremećajima i kroničnim bolestima, djeca sa smetnjama u ponašanju, s poremećajem pažnje te djeca sa specifičnim teškoćama učenja (Zrilić, 2011).

Pošto ima zaista puno poteškoća u razvoju kod djece, u radu će se obraditi samo neke od njih i to one s kojima se često susrećemo.

Oštećenja vida

Oštećenja vida su sljepoća i slabovidnost. Sljepoćom se smatra, kada je na boljem oku, uz najbolju moguću korekciju, oština vida osobe 0,05 ili manje. Slabovidnošću se smatra, kada je oština vida na boljem oku s korekcijskim staklom od 0,4 i manje (Narodne Novine, 2015). Učenici s oštećenjem vida upoznaju svijet, komuniciraju i uče koristeći preostala osjetila. Za slijepe je najvažnija taktilna percepcija, sluh i govor. Svakako se koristi i ostatak vida ako postoji (Hrvatski pedagoško književni

zbor, 2015). Učeniku s oštećenjem vida potrebno je omogućiti da sjedi na njemu najprimjerenijem mjestu u razredu, ali da mu se prilagodi rasvjeta radnih površina sukladno njegovim potrebama. Ukoliko je potrebno, učenik se mora obavijestiti o svim promjenama u organizaciji prostora (na primjer drugačiji raspored klupa, novi ormar, i slično). Učitelj mu mora dati dovoljno vremena za korištenje nastavnog materijala, te mu omogućiti uporabu diktafona na satu. Također je potrebno osigurati i specifična sredstva i pomagala, kao što su: udžbenici, radne bilježnice, kontrolni zadaci i radni listići na brajici i uvećanom tisku, zvučne knjige, brajev pisači stroj, prilagođeno prijenosno računalo, brajev papir, prilagođeni pribor za crtanje, mape za odlaganje pisanih radova i reljefnih crteža, prilagođeni kalkulatori, povećala, prilagođeni mjerni instrumenti, prilagođene bilježnice za slabovidne učenike, prilagođene olovke i flomasteri, klupa s nagibom, stalak za čitanje, reljefne karte, globus, sheme, zvučna lopta i slično (Fajdetić i Nenadić, 2012).

Oštećenja sluha

Prema stupnju razvitka glasovnog govora, u kojem je gubitak sluha nastao, to jest kada se ni uz pomoć slušnih pomagala ne može cjelovito percipirati glasovni govor, gluhoća se razvrstava na gubitak sluha bez usvojene vještine glasovnog sporazumijevanja i gubitak sluha s usvojenom vještinom glasovnog sporazumijevanja (Narodne Novine, 2015). Dakle, to su djeca koja slabo ili uopće ne čuju i zato im je potrebno prilagoditi neke nastavne sadržaje, kao naprimjer kod hrvatskog jezika treba izbjegavati diktat ili kod glazbene kulture pjevanje i slušanje glazbenih djela. Na taj način, dakle prilagodbom nastavnih sadržaja, učenici oštećena sluha mogu biti vrlo uspješni u svađavanju redovnog programa.

Oštećenja jezično-govorne komunikacije i specifične teškoće u učenju

Poremećaji govorno-glasovne komunikacije, a tu spadaju glas, govor, jezik, čitanje i pisanje, su oni kod kojih je komunikacija govorom otežana ili ne postoji. Shodno tome prepoznate su slijedeće poteškoće (Narodne Novine, 2015).:

- disleksija, aleksija – u području čitanja
- disgrafija, agrafija – u području pisanja
- diskalkulija, akalkulija – u području računanja

Učenici koji imaju problema u području čitanja i pisanja, razlikuju se od ostalih učenika po dužini početnog usvajanja čitanja i pisanja, a čak i kad nauče i automatiziraju čitanje imaju teškoće s traženjem i pronalaženjem smisla pročitano, veze između pročitano i njegovog dotadašnjeg iskustva, te u pronalaženju općih pravilnosti i generalizacija (Hrvatski pedagoško književni zbor, 2015) . Ove teškoće se reflektiraju na teškoće u učenju gotovo svih školskih predmeta, a posebno u predmetnoj nastavi. Jezična obrada informacija ne omogućava im potpuno razumijevanje podataka pa nerijetko ne znaju što ste htjeli reći ili pitati.

Oštećenja organa i organskih sustava

Tjelesnim invaliditetom smatraju se oštećenja, motoričke i funkcionalne smetnje i deformacije. Uzroci ovakvih stanja su najčešće su oštećenje lokomotornog aparata, oštećenje centralnog nervnog sustava, oštećenje perifernog nervnog sustava, te oštećenja nastala kao posljedica kroničnih bolesti (Narodne Novine, 2015). Kod učenika s motoričkim oštećenjima, potrebno je posebno uvažavati principe individualizacije, re-edukacije i kompenzacije (Hrvatski pedagoško književni zbor, 2015) . Re-edukacija podrazumijeva sustavno razvijanje aktivnosti oštećenih organa, posebnih osjetila i korištenje svih preostalih sposobnosti da bi se ponovo postigla maksimalna sposobnost oštećenih funkcija. Kompenzacija se koristi kada se re-edukacijom ne može razviti određena sposobnost – vještina na uobičajeni način (korištenje računala ili drugih pomagala za pisanje ili komunikatora za govorno sporazumijevanje i slično). Učenicima s kroničnim bolestima ponekad će biti potrebno prilagođavati tempo rada (ako se zbog bolesti ili medikamentozne terapije brže umaraju i sporije reaguju), a ostale posebnosti u odnosu na zdravstvene potrebe učenika treba dogovarati sa stručnom službom škole, roditeljima i liječnikom učenika.

Intelektualne poteškoće

U mentalnu retardaciju spadaju sva stanja u kojima je značajno otežano uključivanje u društveni život, a povezano je sa zaustavljenim ili nedovršenim razvojem intelektualnog funkcioniranja. Stupnjevi mentalne retardacije su: lakša, umjerena, teža i teška mentalna retardacija (Narodne Novine, 2015).

Podrška u nastavnom procesu odnosi se na osiguranje prilagodbe sadržaja i svih strukturalnih elemenata nastavnog procesa sposobnostima učenika (individualizirani i prilagođeni programi) te na pomoć učeniku/učitelju u nastavi (pomagači u razredu).

Poremećaji u ponašanju i oštećenja mentalnog zdravlja

Ove poteškoće se očituju intelektualnim, emocionalnim i socijalnim funkcioniranjem, a dijele se na: organski, uključujući simptomatski mentalni poremećaji; poremećaji raspoloženja; neurotski poremećaji vezani uz stres i somatoformni; specifični, mješoviti i drugi poremećaji ličnosti; shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji; poremećaji iz autističnog spektra (Narodne Novine, 2015).

Budući da je autizam jedan od poremećaja koji većoj mjeri ima indikacije za uvođenje asistenta u nastavi ovdje će se nešto pobliže objasniti njegove karakteristike.

Autistični poremećaj u literaturi još poznat kao infantilni autizam, autistični sindrom ili autizam je razvojni poremećaj koji započinje u djetinjstvu, većinom u prve tri godine života, te zahvaća gotovo sve psihičke funkcije i traje cijeli život. Autizam je zapravo karakteristično promijenjeno ponašanje u motoričkom, perceptivnom, intelektualnom, emotivnom i socijalnom području (Bujas Petković i sur., 2010). Karakteristike autizma su (prema Bujas Petković i sur., 2010):

- a) nemogućnost djeteta da uspostavi normalne kontakte s roditeljima, djecom i drugim ljudima općenito
- b) zakašnjeli razvoj i uporaba govora na nekomunikativan način
- c) ponavljajuće i stereotipne igre i opsesivno inzistiranje na poštovanju određenog reda
- d) nedostatak mašte i dobro mehaničko pamćenje.

Dakle, postoji zaista bezbroj poteškoća koje možemo susresti kod djece, ali ono pozitivno u svemu tome je da su svi sudionici obrazovnog procesa, a to se odnosi i na asistente u nastavi, ovdje kako bi im u njihovom obrazovanju pružili maksimalnu podršku.

1.6. DUŽNOSTI ASISTENTA

Prije provođenja edukacije i izbora asistenta, potrebno je ostvariti nekoliko uvjeta: potrebno je imati odobrenje škole za rad asistenata, a roditelji djeteta moraju iskazati želju ili voljnost da njihovo dijete ima asistenta. Škola treba imenovati koordinatora za asistente, te treba osigurati članove Mobilnog stručnog tima za kontinuiranu podršku učiteljima i asistentu. Isto tako, potrebno je osigurati i redovnu superviziju članova Mobilnog stručnog tima, kao i samih asistenata (IDEM, 2008).

Nakon toga slijedi uvođenje asistenata u nastavu u razred i školu, jer se na taj način učenicima s teškoćama u razvoju omogućava da se što bolje prilagode izazovima školovanja. Također im se pomaže i da što prije „osiguraju“ svoje mjesto među vršnjacima koji nemaju zdravstvenih poteškoća. Time omogućujemo da djeca s posebnim potrebama odrastaju u prirodnoj okolini, a okolinu potičemo na prihvaćanje različitosti i razvoj tolerancije. Ostale učenike u razredu učimo da je u redu biti drugačiji, te im pokazujemo da nije teško tražiti i primati pomoć od drugih. Na taj način, razvijamo kompletne ličnosti, a kod učenika s teškoćama u razvoju jačamo osobnost i pokazujemo da i oni mogu većinu toga što i njihovi vršnjaci, to jest, mogu onoliko koliko im njihova poteškoća dopušta (Udruga Puž, 2011).

Dužnosti asistenta su da pomognu učeniku u razumijevanju nastavnog sadržaja i prilagođavanje tih informacija njihovom načinu učenja (Collegegrad, 2015). Isto tako, asistent treba doći 10 minuta prije učenika u školu, gdje učenika dočekuje vani te ga prihvaća od roditelja ili organiziranog prijevoza. Ukoliko je učenik s težim tjelesnim oštećenjima, pa mu je kretanje ograničeno, asistent je dužan učeniku olakšati i omogućiti kretanje. Isto tako, on priprema učenika za ulazak u učionicu, što znači da mu pomaže u skidanju jakne i tako dalje, a ako je potrebno pomaže mu i pri odlasku na toalet. U učionici smješta učenika na mjesto, priprema knjige, zapisuje potrebne nastavne sadržaje, prepisuje s ploče. Ukoliko je učenik sposoban to sve

obavljati sam, dužnosti asistenta su smanjene, odnosno, njegova glavna zadaća postaje da potiče i usmjerava učenika, te mu pomaže pri izvedbi praktičnih radova. Osim toga, ukoliko učenik ima problema s koncentracijom i ponašanjem na satu, asistent također pazi i na to da učenik svojim ponašanjem ne ometa nastavu. Za vrijeme odmora pomaže, ukoliko učenik ne može sam, da se premjesti u drugu učionicu, te mu donosi užinu. Ako je potrebno, prati učenika na izvan učioničku ili terensku nastavu (Lapat, 2011).

Asistenti u nastavi imaju zaista širok obujam posla za koji je potrebno imati ne samo znanje, već i zaista veliku želju za pomaganjem, te veliku količinu ljubavi, a kako se asistenti snalaze u svojim svakodnevnim dužnostima, pokušali smo doznati iz istraživanja.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj provedenog istraživanja bio je utvrditi neke socio-demografske i motivacijske karakteristike asistenata u nastavi te ispitati kako oni vide svoju ulogu.

2.1. HIPOTEZE

Hipoteza 1: Asistenti su većinom mladi ljudi koji su zbog financijske situacije i nemogućnosti zaposlenja u struci, odlučili prihvatiti posao asistenta u nastavi.

Hipoteza 2: Većina ispitanika nije imala ranijih susreta s poteškoćom koju dijete ima, te im je uloga asistenta u nastavi prvi susret s takvim oblikom poteškoća.

Hipoteza 3: Ispitanici su uglavnom visoko obrazovani ljudi koji nisu mogli pronaći posao u struci.

Hipoteza 4: Edukaciju za asistente asistenti procjenjuju korisnom za sadašnji rad s djecom s teškoćama u razvoju.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

3.1. UZORAK ISPITANIKA

Istraživanje je provedeno na uzorku od 14 ispitanika u 3 osnovne škole na području gradova Čakovca i Varaždina.

3.2. POSTUPAK

U istraživanju je korišten anketni upitnik koji se sastojao od 20 pitanja miješanog tipa, odnosno od pitanja višestrukog izbora te pitanja otvorenog tipa na koja se traži kratak odgovor. Istraživanje je provedeno u razdoblju od 5. do 9. mjeseca 2015. godine, na način da je istraživačica osobno bila prisutna kod ispunjavanja anketa na dvije škole (jedna škola u Varaždinu i jedna škola u Čakovcu), dok su u trećoj školi, zbog organizacijskih prepreka (zbog različite dužine trajanja nastavnog dana nije bilo moguće okupiti sve asistente), ispitanici svoje ankete ispunjavali kod kuće.

4. REZULTATI I RASPRAVA

Tablica 1: Spol ispitanika

SPOL ISPITANIKA	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
MUŠKI	6	42.9
ŽENSKI	8	57.1

Od 14 ispitanika, njih šestero su pripadnici muškog spola, odnosno njih 42.9 %, a 57.1% ispitanika, odnosno njih osmero su pripadnici ženskog spola (tablica 1).

Iako je na temelju osobne pretpostavke ispitivačice, broj ženskih ispitanika očekivan, jer je pomaganje „djeci u nevolji“ nekako više prirodan osobama ženskog spola, ono što iznenađuje je broj osoba muškog spola. Očekivano je bilo da ih bude, ali ne u tolikom broju, upravo zbog gore navedenog razloga.

Tablica 2: Dob ispitanika

DOB ISPITANIKA	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
20-25 GODINE	2	14.3
26-32 GODINE	8	56.8
33-39 GODINE	2	14.3
40-47 GODINE	1	7.1
48-53 GODINE	1	7.1

Najmlađi ispitanik star je 20 godina, a najstariji 53 godine, dok je prosječna dob asistenata $M = 31.71$ godinu, uz $std = 8.72$ godine. 56,8% asistenata iz uzorka spada u dobnu skupinu od 26-32 godine (Tablica 2).

Pretpostavka da su asistenti većinom mladi ljudi, pokazala se točnom. Većina asistenata ima u prosjeku oko 30 godina, pa bi razlog bavljenja poslom asistenta u nastavi mogao biti da se osjećaju radno sposobnima i mogu u svoj rad uložiti puno truda i energije, a zbog situacije na tržištu rada trenutno nisu mogli pronaći drugi posao.

Tablica 3: Stručna sprema ispitanika

STRUČNA SPREMA	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
SREDNJA	4	28.6
VIŠA	0	0
VISOKA	10	71.4

Iz tablice 3 vidljivo je da 4 ispitanika ili 28.6 % ima srednju stručnu spremu, a njih 10 ili 71.4 % visoku, dok asistenata s višom stručnom spremom u našem uzorku nema.

Srednja stručna sprema, kao što je navedeno u uvodnom dijelu rada, minimalna je sprema koju asistenti moraju imati kada se prijavljuju za posao asistenta. No, ono što

iznenađujuće je velik broj visokoobrazovanih mladih ljudi. Iako mnogo faktora (problemi s pronalaskom posla, financijski problemi, i tako dalje) utječe na izbor pojedinca da postane asistent, vrlo vjerojatno je većini visokoobrazovanih ljudi taj posao samo privremeni izbor. Visokoobrazovani mladi ljudi, upisuju željene fakultete s ciljem da si osiguraju materijalnu i profesionalnu budućnost, a kada ih faktori na koje ne mogu samostalno utjecati (prevelika konkurencija na tržištu rada, premalo radnih mjesta i tako dalje) natjeraju da pronađu neku drugu alternativu, biraju zanimanje s kojim mogu privremeno biti zadovoljni, što zbog obima posla, a što zbog plaće koju dobivaju kao asistenti. Posao asistenta je da pomaže učeniku u lakšem usvajanju nastavnih sadržaja, a ne da podučava dijete, pa samim time i plaća ne može biti u rangu s plaćom učitelja, rehabilitatora, psihologa i tako dalje.

Kao odgovor na pitanje koje poteškoće ima dijete kojem pomažu u nastavi, ispitanici su nabrojali teškoće kao što su ADHD, poremećaj koncentracije, elementi iz spektra autizma, te cerebralna paraliza. Ove teškoće navelo je više asistenata, a osim tih poteškoća pojedini ispitanici naveli su i disleksiju, disgrafiju i govorne poteškoće.

Od 5. do 7. pitanja od ispitanika se saznaje jesu li prije početka rada bili upoznati s djetetovim poteškoćama, jesu li imali nekakvih predznanja o toj vrsti poteškoća, te u kolikoj mjeri im je pomogla edukacija za asistenta u njihovom suočavanju s poteškoćama djece.

Tablica 4: Poznavanje djetetovih poteškoća

	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
DA	11	78.6
NE	3	21.4

Na pitanje jesu li bili upoznati s djetetovim poteškoćama, 11 ispitanika, odnosno 78.6%, odgovorilo je da jesu, a 21.4 % ili 3 ispitanika, odgovorila su da nisu bili upoznati s djetetovim poteškoćama (tablica 4).

Bilo bi poželjno kada bi svi asistenti prije početka rada s pojedinim djetetom, bili upoznati sa svim poteškoćama koje dijete ima. Na taj način, asistent bi se mogao bolje pripremiti za rad s djetetom i bio bi bolje pripremljen na sve eventualne

probleme koji bi se pojavili u njegovu radu s djetetom, te bi tako ostvario bolju komunikaciju s djetetom ako bi se odmah bazirao na dijete, a ne na otkrivanje njegove poteškoće.

Tablica 5: Predznanje o vrstama poteškoća

	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
DA	13	92.9
NE	1	7.1

92.9 % ispitanika, dakle njih 13, izjasnili su se pozitivno kada se radi o predznanju o vrsti poteškoće koju ima dijete kojem pomažu u nastavi. Samo 1 ispitanik, ili 7.1% nije imao predznanja o vrsti poteškoće (tablica 5).

Tablica 6: Edukacija za asistenta

	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
NIMALO	0	0
MALO	6	42.9
MNOGO	8	57.1

Na pitanje koliko im je edukacija za asistente pomogla u njihovu radu s djecom, nitko od ispitanika nije izabrao odgovor *nimalo* (tablica 6). Šest ispitanika, to jest 42.9%, odgovorilo je da im je edukacija *malo* pomogla u njihovom radu s djecom, a 8 ispitanika ili 57.1% odgovorilo je da im je edukacija *mnogo* pomogla.

Edukacija za asistente je korisna jer može budućim asistentima pomoći u njihovom poslu, a i više od polovice asistenata smatra da im je edukacija *mnogo* pomogla u sadašnjem zanimanju. No, ono što iznenađuje je popriličan broj ispitanika koji su odgovorili da im je edukacija *malo* pomogla u njihovom zanimanju. Zašto je to tako i

je li potrebno uvesti neke promjene bilo bi poželjno ispitati u nekom od budućih istraživanja.

Od 8. do 12. pitanja, od ispitanika se tražilo da procjene i zaokruže odgovor koji se najviše odnosi na njihovu povezanost s djetetom kojem pomažu, njihovoj suradnji i komunikaciji s roditeljima i razrednicom, te koliko često komuniciraju s istima u vezi djeteta.

Tablica 7: Procjena odnosa s djetetom kojem pomažu u nastavi

	NEZADOVOLJAVAJUĆI	ZADOVOLJAVAJUĆI	ODLIČAN
BROJ ISPITANIKA	0	4	10
POSTOTAK	0	28.6	71.4

Nitko od 14 ispitanika nije odgovorio da ima nezadovoljavajući odnos s djetetom kojem pomažu. 10 ispitanika, odnosno 71.4 %, izjasnilo se da ima odličan odnos s djetetom kojem pomaže, a njih 4 (28.6%), da imaju zadovoljavajući odnos s djetetom kojem pomažu u nastavi (tablica 7).

Iako su, naravno, bazirajući se na djetetovu poteškoću, dužnosti asistenta raznolike, kontakt koji ostvare s djetetom kojem pomažu također je itekako bitan u radu asistenata. Naravno da ponekad i dijete, zbog svojih poteškoća, ne može olako prihvatiti neku novu osobu u svojem svakodnevnom školskom okruženju, ali tu ljubav i privrženost poslu moraju dati svoj doprinos, jer bitno je imati odličan odnos s djetetom kako bi mu mogli bolje pomoći. Kao što je ranije navedeno u radu, i Vigotski i Feuerstein, slažu se da je bitno da dijete ima odraslu osobu koja mu pomaže u učenju i razvoju. Temeljna njihova postavka je da ako odrasli posrednik ne

sudjeluje u interakciji s djetetom i nije osjetljiv za njegove kognitivne potrebe, dijete neće moći iskoristiti svoje kognitivne potencijale. Oba autora se slažu da čak i djeca s poteškoćama u razvoju, mogu prijeći na višu razinu razmišljanja, ako im se posveti odgovarajuća pažnja (Miljević-Ridički, 2015).

Tablica 8: Komunikacija s roditeljima

	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
SVAKI DAN	9	64.3
NEKOLIKO PUTA TJEDNO	4	28.6
JEDNOM TJEDNO	1	7.1

Na pitanje koliko često komuniciraju s roditeljima djeteta, 9 ispitanika (64.3%) je odgovorilo da s roditeljima komunicira svaki dan. 4 ispitanika, to jest 28.6%, odgovorilo je da nekoliko puta tjedno komuniciraju s roditeljima djeteta, a samo 1 ispitanik (7.1%) je odgovorio da s roditeljima komunicira samo jednom tjedno (tablica 8).

S obzirom da i sama imam iskustva s djetetom s teškoćama u razvoju, o čemu sam više napisala u zaključnom dijelu, znam koliko je bitno svakodnevno komunicirati s osobama koje sudjeluju u procesu obrazovanja djeteta. Smatram da bi svaki asistent morao svakodnevno komunicirati s roditeljima jer im tako može pružiti informacije o uspjesima djeteta u pojedinim nastavnim sadržajima. Opet s druge strane, bitno je i

da roditelji pokažu inicijativu sa svoje strane i da se potrude svakodnevno informirati o svojem djetetu.

Tablica 9: Suradnja s roditeljima

	JAKO DOBRA	ZADOVOLJAVAJUĆA	OSREDNJA
BROJ ISPITANIKA	7	5	2
POSTOTAK	50	35.7	14.3

Na temelju prethodne analize odgovora, sedmero ispitanika (50%), suradnju s roditeljima je ocijenilo jako dobrom, petero ispitanika (35.7%) je odgovorilo da imaju zadovoljavajuću suradnju s roditeljima, a dvoje ispitanika (14.3%) je odgovorilo da im je suradnja s roditeljima osrednja (tablica 9).

Tablica 10: Komunikacija s razrednicima

	SVAKI DAN	NEKOLIKO PUTA TJEDNO	JEDNOM TJEDNO	NEKOLIKO PUTA MJESEČNO
BROJ ISPITANIKA	5	4	1	4
POSTOTAK	35.7	28.6	7.1	28.6

Što se tiče komunikacije s razrednicima (tablica 10.) djece s kojom asistenti rade, zaokružena su bila sva četiri odgovora (svaki dan, nekoliko puta tjedno, jednom tjedno i nekoliko puta mjesečno). Petero ispitanika (35.7%) odgovorilo je da svaki dan komunicira s razrednicom. Četvero ispitanika (28.6%) s razrednicom komunicira samo nekoliko puta tjedno, a 1 ispitanik (7.1%) s razrednicom komunicira samo jednom tjedno. Četvero ispitanika (28.6%) s razrednicom komunicira samo nekoliko puta mjesečno.

Tablica 11: Suradnja i komunikacija s razrednicima

	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
OSREDNJA	2	14.3
ZADOVOLJAVAJUĆA	4	28.6
JAKO DOBRA	8	57.1

Kada se radi o procjeni suradnje i komunikacije s razrednicima, dvoje ispitanika (14.3%) procijenilo je da ima osrednju suradnju s razrednicom. Četvero ispitanika (28.6%), svoju suradnju s razrednicima procijenilo je zadovoljavajućom, a osmero ispitanika (57.1%) svoju suradnju procijenilo je jako dobrom (tablica 11).

Odgovor na ova dva pitanja ne trebaju čuditi, jer neki asistenti koji imaju učenike u višim razredima osnovne škole, ne viđaju djetetovu razrednicu/razrednika svaki dan pa je samim time i komunikacija s njima otežana. No, međutim, to ne bi smjelo predstavljati prepreku u što boljem pružanju pomoći i skrbi djetetu.

U 13. i 14. pitanju ispitanici su iznosili probleme na koje nailaze u radu s djetetom, te što oni smatraju da bi im moglo pomoći da uspješnije prevladaju probleme s kojima se susreću.

Ovo su neki od problema s kojima se asistenti susreću u svojem radu s djecom:

- loše radne navike djece,
- loša komunikacija s učiteljima,
- loša koncentracija učenika,

- burno reagiranje djeteta,
- nedisciplina na satu.

Troje ispitanika (21.5%) napisalo je da nema problema u radu s djetetom, a jedan ispitanik (7.1%) je uz probleme s djetetom, naveo i nedisciplinu ostalih učenika u razredu što mu dodatno otežava rad.

U nastavku su ispisani prijedlozi ispitanika vezanih uz uspješno prevladavanje problema s kojima se susreću u radu s djetetom:

- samostalan rad s djetetom nakon nastave
- više literature i stvarnih primjera s tom tematikom
- česte komunikacije sa stručnim suradnicima
- razmjena iskustava s drugim asistentima
- bolji odgojno obrazovni sustav
- upoznavanje druge djece i roditelja s poteškoćama djeteta
- bolja razredna disciplina
- bolja komunikacija s učiteljima.

Svi ovi prijedlozi asistenata, čine se u redu i lako ostvarivima, samo treba postojati volja i želja da se djeci što bolje pomogne i olakša prolazak kroz sve zadaće i ciljeve obrazovnog sustava.

15., 16., 17. i 18. pitanje odnosili su se na motiv ispitanika u bavljenju poslom asistenta, na procjenu korisnosti njihove pomoći djetetu u svakodnevnom nastavnom procesu, načinima dodatne pomoći djetetu, te samoeфикаsnosti u zadaći koju obavljaju.

Tablica 12: Korisnost pomoći asistenta u radu s djecom

	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
MALO	0	0
NIMALO	0	0
PUNO	8	57.1
JAKO PUNO	6	42.9

Na skali od 4 stupnja (jako puno, puno, malo i nimalo), asistenti su odgovarali na pitanje koliko koristi dijete ima od njihove pomoći. Nitko od ispitanika nije odgovorio malo i nimalo, 6 ispitanika, njih 42.9%, odgovorilo je jako puno, a 8 ispitanika (57.1%) odgovorilo je puno (tablica 12).

Zaista je teško procijeniti samoga sebe i svoj rad, pa „skromnost“ odgovora koji to zahtijevaju od ispitanika nije iznenadila. Odgovori bi bili u potpunosti drugačiji, da se je to pitanje postavilo djeci s kojom rade, jer samo oni znaju koliko im pomoć asistenata zaista znači.

Podučavanje nakon nastave jedan je od prijedloga koji je većina asistenata iznijela kao način na koji bi još više mogli pomoći djetetu s posebnim potrebama.

„Djetetu bi mogla više pomoći dodatnim radom nakon nastave jer kod kuće samostalno ništa ne uradi.“

„Više sati da radimo zajedno.“

„Mislim da mu dovoljno pomažem.“

„Na taj način da komunikacija između asistenata bude što bolja, da se razmjenjuju iskustva...“

„Trudim se biti što smirenija i strpljivija.“

„Bi, ako bi mi dijete dalo više prilika za pomoć, no dijete sve više pokušava svoje zadatke obavljati samo, što nekad rezultira negativno, ali se osamostaljuje.“

Jedan ispitanik predložio je svakodnevnu razmjenu iskustava s drugim asistentima, dok ih je nekolicina napisala da djetetu dovoljno pomažu i tijekom nastavnog procesa.

Tablica 13: Procjena efikasnosti rada kao asistenta u nastavi

	SLABO EFIKASAN/NA	EFIKASAN/NA	JAKO EFIKASAN/NA
BROJ ISPITANIKA	0	13	1
POSTOTAK	0	92,9	7,1

Što se tiče efikasnosti u zadaći koju obavljaju, samo je jedan ispitanik ili 7.1% od sveukupnog broja ispitanika, odgovorio da se osjeća jako efikasno u zadaći koju obavlja. 13 ispitanika, odnosno 92.9%, odgovorilo je da se osjeća efikasnim. Nitko od ispitanika nije odgovorio da se osjeća slabo efikasnim (tablica 13).

Ispitanik koji je odgovorio da se osjeća jako efikasno, moguće je da je uočio neke promjene u djetetovom svakodnevnom napretku, te se je samim time i asistent osjetio efikasnim u poslu koji obavlja. U svakom poslu potrebno je dati svoj maksimum, a posebno onda kada se posao odnosi na pomoć drugima.

Tablica 14: Motivi asistenata

NEDOSTATAK POSLA
SUOSJEĆANJE
NOVAC
POMOĆ DRUGIMA
NOVA ISKUSTVA
LJUBAV PREMA DJECI

Najčešći motiv koji su asistenti naveli kao motiv u bavljenju poslu asistenta je nedostatak posla. Još neki od motiva su suosjećanje, novac, ljubav prema djeci te nova iskustva.

Posljednja dva pitanja, odnosila su se na radni staž koji su proveli kao asistenti u nastavi, te broj djece s kojima su do sada radili.

Što se tiče radnog staža kao asistenata u nastavi raspon rada asistenata kreće se od 2 mjeseca do 48 mjeseci (tablica 15).

Tablica 15: Raspon rada asistenata

BROJ MJESECI	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
2	3	21.4
7	3	21.4
9	1	7.1
12	1	7.1
18	1	7.1
30	1	7.1
36	1	7.1
48	3	21.4

Tablica 16: Broj djece s kojima su do sada asistenti radili

	BROJ ISPITANIKA	POSTOTAK
JEDNO DIJETE	12	85.7
DVOJE DJECE	2	14.3

Većina ispitanika, odnosno njih dvanaestero (85.7%), do sada je radilo samo s jednim djetetom, a dvoje ispitanika (14.3%), radilo je s dvoje djece (tablica 16). Nitko od ispitanika nije radio s troje ili više djece.

5. ZAKLJUČAK

Pomoći drugima jedna je od temeljnih vrijednosti kojima se uči djecu još od prvih koraka u životu. Djeca s teškoćama u razvoju, pomoć drugih, trebaju više nego itko od nas. Oni su krhka bića, kojima lijepa riječ ili gesta, pomaže da se ne osjećaju odbačeno, te da ih vršnjaci i okolina prihvaćaju takvima kakvi jesu.

Asistenti u nastavi, samo su jedan od „oblika“ pomoći koju okolina može pružiti djeci s teškoćama. Iako inicijalni motivi za posao asistenta mogu biti različiti, odnos koji oni s vremenom izgrade s djecom kojoj svakodnevno pomažu ne može se mjeriti ni s jednom novčanom vrijednošću. Toplina, ljubav te osmijeh koji im njihovi maleni „štićenici“ svakodnevno pružaju, dovoljna je nagrada za sve probleme s kojima se susreću u svojem radu.

Kao i svaki drugi projekt i „asistent u nastavi“ ostavlja puno mjesta za poboljšanja. Susreti s drugim asistentima, dostupnost literature za rad s djecom s teškoćama, grupe podrške, bolja komunikacija s roditeljima i učiteljima, bolja upućenost i razumijevanje okoline, samo su neki od oblika poboljšanja koje asistenti priželjkiju.

Tijekom pisanja ovog rada i sama sam imala priliku pomagati djetetu s teškoćama u razvoju, odnosno s poteškoćama u ponašanju i s ADHD-om. Ispadi bijesa, agresija prema sebi i drugima, vrištanje, smanjena koncentracija problemi su s kojima se najbliži djetetovi skrbnici moraju svakodnevno nositi. Niti stručna literatura, niti moje obrazovanje kao buduće učiteljice nisu me mogli dovoljno pripremiti na svakodnevnu borbu koju to maleno biće vodi unutar sebe, a pokazuje prema van kao bijes i agresiju.

O temi kao što je asistent u nastavi neće se nikada moći prestati pričati jer će djeca uvijek trebati našu pomoć, dok će se samo rijetki osjetiti dovoljno sposobnima uhvatiti se u koštac s takvim izazovom.

Polazna pretpostavka da su asistenti u nastavi većinom mladi ljudi u provedenom se istraživanju pokazala točnom. Rezultati pokazuju da većina asistenata ima u prosjeku oko 30 godina, a to je životno razdoblje u kojem se ljudi osjećaju radno sposobnima te u svoj rad mogu uložiti puno truda i energije.

S druge strane, pretpostavka da asistenti ranije nisu bili upoznati s djetetovim poteškoćama, pokazala se netočnom. Većina ispitanika odgovorila je da je bila upoznata s djetetovim poteškoćama. Također, kao što smo pretpostavili većina asistenata stekla je visoko obrazovanje (72%) dok srednju stručnu spremu ima 28% asistenata. Edukaciju za asistente većina ispitanika procjenjuje korisnom u radu s djecom, iako neki navode određene nedostatke poput manjka stručne literature i nepostojanje grupa podrške na kojima bi razmjenjivali iskustva s drugim asistentima.

6. LITERATURA

1. Bruner, J. (2000). *Kultura obrazovanja*. Zagreb: Educa.
2. Berk, L. E. (2007). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Bujas Petković, Z., Frey Škrinjar, J. i sur. (2010). *Poremećaji autističnog spektra*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Collegegrad (2015). *Teacher assistants*. Dostupno na web stranici:
[http:// collegegrad.com/careers/teacher-assistants](http://collegegrad.com/careers/teacher-assistants) (23.09.2015.)
5. Daniels, H. (1996). *An introduction to Vygotsky*. London i New York: Routledge.
6. Fajdetić, A. i Nenadić, K. (2012). *Prilagodba nastavnih sredstava slijepim i slabovidnim učenicima*. Zagreb: Hrvatski savez slijepih.
7. Greenspan, S. I. i Wieder, S. (2003). *Dijete s posebnim potrebama: Poticanje intelektualnog i emocionalnog razvoja*. Ostvarenje: Lekenik.
8. Hrvatsko pedagoško-književni zbor (2015). *Učenici s posebnim obrazovnim potrebama*. Dostupno na web stranici: http://hpkz-napredak.hr/wp-content/uploads/sites/387/2015/08/ucenici_s_posebnim_potrebama_upute_za_rad.-radna_verzija.pdf (02.03.2016.)
9. IDEM (2007). *Razlika između individualiziranog pristupa i prilagođenog programa*. Dostupno na web stranici:
http://www.idem.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=51&catid=36&Itemid=78 (25.02.2016.)
10. IDEM (2009). *Asistent u nastavi/pomoćnik u nastavi*. Dostupno na web stranici:
http://www.idem.hr/index.php?option=com_content&task=view&id=29&Itemid=53 (23.09.2015.)

11. Kiš-Glavaš, L. i Fulgosi-Masnjak, R. (2003). *Do prihvatanja zajedno: integracija djece s posebnim potrebama*. Zagreb: Hrvatska udruga za stručnu pomoć djeci s posebnim potrebama-IDEM.
12. Lapat, G. (2011). *Asistent u nastavi*. Dostupno na web stranici:
https://bib.irb.hr/datoteka/553972.Asistentu_nastavi.pdf (23.09.2015.)
13. Miljević-Ridički, R. (2015). *Životna prilagođenost majki i kognitivna uspješnost njihove djece*. Zagreb: Naklada Slap.
14. Mintzker, Y. (1994). *When the baby does not smile back: obstacles to successful mediated learning experience*. Chesam House: Freund publishing house.
15. Mustać, V. i Vicić, M. (1996). *Rad s učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoj školi – Priručnik za prosvjetne djelatnike*. Školska knjiga: Zagreb.
16. Nacrt pravilnika o pomoćnicima u nastavi (2014). *Prijedlog pravilnika o pomoćnicima u nastavi*. Dostupno na web stranici: public.mzos.hr/fgs.axd?id=22821 (25.02.2016.)
17. Nacrt pravilnika o školovanju djece s teškoćama u razvoju (2013). *Pravilnik o školovanju djece s teškoćama u razvoju*. Dostupno na web stranici: public.mzos.hr/fgs.axd?id=19673 (25.02.2016.)
18. Narodne novine (2015). *Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju*. Dostupno na web stranici: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_24_510.html (23.09.2015.)
19. Nastavni plan i program za osnovnu školu (2013). Dostupno na web stranici: public.mzos.hr/fgs.axd?id=20542 (23.09.2015.)
20. TES (2015). *How to become a teaching assistant*. Dostupno na web stranici: <https://www.tes.com/article.aspx?storyCode=6167026> (23.09.2015.)
21. Udruga Puž (2011). *Asistent u nastavi*. Dostupno na web stranici: <http://www.udrugapuz.hr/asistentunastavi.htm> (23.09.2015.)

22. Vizek-Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V., & Miljković, D. (2003). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP: VERN.
23. Vasta, R., Haith, M., Miller, S.A. (2004). *Dječja psihologija: Moderna znanost*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
24. Zakon (2014). *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*. Dostupno na web stranici: <http://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-%C5%A1koli> (02.03.2016.)
25. Zebec, T. i Horvat, K. (2008). *Stručni ispit pripravnika u osnovnom i srednjem školstvu*. Zagreb: Zadružna štampa d.d.
26. Zrilić, S. (2011). *Djeca s posebnim potrebama u vrtiću i nižim razredima osnovne škole-priručnik za roditelje, odgojitelje i učitelje*. Zadar: Sveučilište u Zadru.

6. PRILOZI

6.1. PITANJA KORIŠTENA U ANKETI

Prije ispunjavanja samog upitnika, molim Vas da odgovorite na tri pitanja vezanih uz Vas osobno. Anketa je anonimna, a služi u svrhu istraživanja za diplomski rad na temu „Asistent u nastavi“, studentice 5. godine Učiteljskog fakulteta u Čakovcu.

1. Spol: muško   žensko

2. Godine starosti: _____

3. Stručna sprema: srednja   viša   visoka

4. Kakvu vrstu poteškoća ima dijete kojem pomažete u nastavi?

---

5. Jeste li neposredno prije početka rada bili upoznati sa specifičnošću djeteta kojem ćete pomagati u nastavi?

Da   Ne

6. Jeste li imali kakvih predznanja o takvoj vrsti poteškoća?

Da   Ne

7. U kojoj mjeri Vam je za Vaš rad s djetetom u nastavi pomogla edukacija za asistenta?

Nimalo   Malo   Mnogo

8. Kako procjenjujete svoj odnos s djetetom kojem pomažete u nastavi?

Odličan   Zadovoljavajući   Nezadovoljavajući

9. Koliko često komunicirate s roditeljima djeteta?

Svaki dan   Nekoliko puta tjedno   Jednom tjedno   Nekoliko puta mjesečno

10. Kako biste ocijenili suradnju i komunikaciju s roditeljima djeteta?

Nezadovoljavajuća   Osrednja   Zadovoljavajuća   Jako dobra

11. Koliko često komunicirate s djetetovom razrednicom u vezi djeteta?

Svaki dan   Nekoliko puta tjedno   Jednom tjedno   Nekoliko puta mjesečno

12. Kako biste ocijenili suradnju i komunikaciju s djetetovom razrednicom?

Nezadovoljavajuća   Osrednja   Zadovoljavajuća   Jako dobra

13. Nabrojite nekoliko najčešćih problema s kojima se susrećete u Vašem radu s djetetom (npr. djetetova ponašanja - kakva?, problemi u komunikaciji s učiteljima i slično):

---

14. Što Vi smatrate da bi Vam moglo pomoći da uspješnije prevladate probleme s kojima se susrećete u radu s djetetom?

---

15. Što mislite, koliko koristi dijete ima od Vaše pomoći u nastavi?

Jako puno   Puno   Malo   Nimalo

16. Mislite li da bi na neki način mogli više pomoći djetetu? Kako?

---

17. Koliko se Vi sami osjećate efikasnim/om u zadaći koju obavljate?

Jako efikasan/na   Efikasan/na   Slabo efikasan/na

18. Koji je bio Vaš motiv za rad kao asistent u nastavi?

---

19. Kako dugo radite kao asistent/ica u nastavi?

---

20. S koliko djece ste, kao asistent/ica u nastavi, do sada radili?

ZAHVALJUJEM NA SURADNJI!

7. AUTOBIOGRAFSKA BILJEŠKA

Zovem se Maja Strnišćak, a rođena sam 14. listopada 1991. u Sisku. Živim u Varaždinu s majkom i bakom. U osnovnu školu krenula sam 1998. godine u Sisku, a 2001. godine osnovnoškolsko obrazovanje nastavila sam u Varaždinu. Nakon završene osnovne škole, 2006. godine, upisujem srednju školu, Prva gimnazija Varaždin, opći smjer, koju završavam 2010. godine. Te iste godine upisujem učiteljski studij na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek u Čakovcu, modul Odgojne znanosti. Od 2014. godine aktivno volontiram u Disciplinskom centru Varaždin.

8. IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

kojom ja, Maja Strnišćak, rođena 14. listopada 1991. godine, izjavljujem da sam samostalno izradila svoj diplomski rad pod naslovom: *Asistent u nastavi*, uz konzultacije s literaturom, mentoricom prof. dr. sc. Andrejom Brajša-Žganec i sumentoricom dr. sc. Teom Pahić.

---

9. IZJAVA ZA JAVNU OBRANU RADA

Naziv visokog učilišta

IZJAVA

kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i javno objavi moj
rad

naslov

---

vrsta rada

---

u javno dostupnom institucijskom repozitoriju

i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).

U _____, datum

Ime Prezime

OIB

Potpis
